

sentido)».

¿Hem acabat, amb això, l'enumeració de les denominacions paral·leles? No iguals, però anàlogues? Sembla que encara no. En tot cas un altre mot romànic per 'besar' comença en *pu-* i tampoc no té etimologia: el romanès *pupă*; el mot romanès més normal per dir això és certament *sărută* (< SALUTARE), però com precisa Pușcariu *pupă* no és més rar ni extraordinari que aquell sinó solament més popular; cosa que no és per augmentar la desconfiança dins l'ambient de mots expressius i hipocorístics que hem estat respirant. I al capdavant tampoc no ens allunyaríem del tot —geogràficament a l'inrevés— si encara sospesàvem altres alternatives consonàntiques, i amb sentits no tan semblants, però tanmateix mots pintorescos i sense etimologia: oc. mod. *pounà* «boire, flüter, pinter», *pouddà* «bien boire, sabler».

El nexa semàntic i fonètic d'aquestes últimes coses amb *POTT-* 'besar' s'ha anat fent cada vegada més lax, la connexió més incerta. Resta tanmateix que són molts, i de molt llocs, els mots en *POT-* o *PO-* per a coses de la boca, dels llavis, del besar. En grau màxim, o més moderat, resta feta la prova que aquí tenim una arrel de creació expressiva, i que *POTT-* significava bàsicament el 'llavi', el 'petó' i nocions molt pròximes.

No caldrà, doncs, cansar-se gaire a refutar tesis contradictòries: *AMAlcover*, i amb ell *En Fr. de B. Moll* (*AORBB* III, 39) i *AleM*, creien que *petó* ve de *pet* 'expulsió ventral': ¿què té a veure una cosa amb l'altra, un mot amb l'altre?; aquell escriví de *petó* (*B DLC* x, 137): «mot grosser a Mallorca, que no l'usa cap persona mitjanament educada i encara menys una senyoreta»; doncs, bastarà somriure de les precioses senyoretetes de «Bearn» i dels galants cavallers mallorquins que, filòlegs i tot, no goson contradir-les! ¿Caldrà retreure'ls l'arrel *POTT-* amb *o*, l'oc. i basc *pot*, l'astorada revolta que la idea provoca a Barcelona, Perpinyà, Lleida, Tolosa, Marsella...? Millor limitar-se a deixar-ho descartat com un cas d'ignorància supina i bastant ridícul. Això potser explica que *En Manuel de Montoliu*, esverat de tanta ridícula, després de tapar-los la boca amb els fets transpirinencs (*Estudio* II, 1913, n.º 4; *BDC* I, 45-46), sentís l'impromptu de trobar una etimologia «respectable»; però a penes cal dir que la seva, llatí *pūtus* 'nen' és impossible fonèticament i en tots sentits.

DERIV.: *Petonada* (supra). *Petonejar* [Belv.]. *Petoneig*; *petonejador*. *Petoner* [Belv.]: «--- lo Pla d'Anyella, / on troba flors la *petonera* abella, / regalècia balsàmica l'anyell / ---», *Canigó* IV, 7c; «qui's pot dir volgut de Zelamira abans que --- surti de sa boca, *petonera* maravella, lo parer sentencial ---», *Em. Vilanova* (*O. C.* II, 154). *Apetonar* (supra).

¹ Passy, *Origine des Ossalois*, 31, 32, l'assenyala a Bedous de la Vall d'Aspa i a Arete de Baretons. — ² J. Ll., *Els pastors i les Estrelles*, p. 31 (veg. la cita a *sarnacada*). Si C. Pol, *Aneu*, p. 23, escriví «*poxo*: beso; *poxonar*: besar», és perquè no sap distingir gràficament *tx* de *x*, i escriví, p. ex.: «*moxo*: sin cuerno». Ja Oliva i Navarro recolliren aquestes for-

mes en *potx-* en llurs treballs ribagorçans del *Congr. Int. Ll. Catalana*. Jo mateix he sentides ací i allà per Pallars i Ribagorça. — ³ Tracten d'aquest grup romànic, ultra Zauner i el *TdF*, M-Lübke (*W. u. S.* XII, 2, i *REW*, 6703); Dauzat, *ASNSL* CLXXV, 274; i Brüch, *ZRPb*. XL, 317, si bé aquest hi barreja coses molt diverses i mal orientades. — ⁴ Guardem-nos d'assegurar res en aqueixos enllaços llunyans, que tant exigeixen estudi d'especialistes. Del mot albanès s'ocupà Gustav Meyer en els *Albanische Studien* III, 13, 31, i en l'*Alban. Etym. Wörterbuch*, § 356: i és clar que, com sempre en la fonètica tan evolutiva de l'albanès, es va molt a les palpentes; Meyer pensa en una *θ* provinent d'ieur. *ξ* cosa que ens allunyaria molt del nostre mot romànic: cap a la banda de l'arrel grega que significa 'compacte' etc., semàntica que sembla audaç; i tanmateix una *θ* albanesa també pot tenir origen dental: *pjerθ* 'petar' = gr. *πέπω*, scr. *pardate*, al. *fürzen*.

Petoia, V. *petit* *Petonada*, *petonejar*, *petoner*, V. *petó* *Petorra*, *petorrera*, *petorri*, *petorro*, V. *pet* *Petotxo*, extret de *patotxada* *Petracos*, V. *pedra* *Petrell*, V. *pet* *Petri*, V. *pedra*

PETRICÓ o més aviat PATRICÓ, nom d'una mesura de líquids, origen incert: el fet de designar la quarta part d'un porró, i l'existència d'un sufix *-IKK-* en el substrat indoeuropeu hispano-gàllic, dóna base considerable a la hipòtesi d'un cèltic o sorotàptic **PATRĪKKŌN-* o cosa semblant, derivat del nom indoeuropeu del nombre 4 (cf. gal·lic *petuar* i *petru-*, britònic *petuar*, gr. dial. *πέτταρες*, ll. *quattuor*, *quadrus*, *quartus*). □ 1.ª doc.: S. XVIII.

En el romanç de la seva de Roses (c. 1795) els sol·dats «un pa de munició - entre quatre se'l parteixen / y en un *patricó* de vi - tot lo socorro hi esmersan»; *MilàF* (*Romlo.*, 88.17) n'aplega diverses versions: aquesta és la recollida per *Buxó*, que les replegava a Bna.; C. Pujol li proporcionava les recollides a Girona, on va aplegar la versió C, que porta així el segon vers: «també un *patricó* de vi, - de quatre en quatre se'l beuen». El primer lèxic on es recollí és el de *Lab.* (1840), que també el grafia amb *a*: «*patricó* m. la quarta part de una meytadella o porró, *patricón*, quarta fideliae pars»; el *DAG*. «*patricó*, mesura de vi: la quarta part d'un porró; s'aplica també a la llet i altres líquids; sin.: *petit*, *noi*, *ruquill*, *cigaló*». Ortografia i definició que es mantingueren constants en totes les edicions del *Lab.* (1864, 1888).¹ No hi ha cap notícia del suposat *patricón* en cap font castellana.²

L'han usat prosistes més o menys centrats a Bna. «Lo catxaçut Toni-Pau, ab auxili d'un vaylet, anava mesurant y buydant en las botellas, los gats o las carabaças, lo *patriconet* de vi que, per lo bec de la aixeta, fluïa del carretell», escrivia el penedesenc Vidal i Valenciano, 1875 (*Rosada d'estiu*, 374). En un dels seus quadros teatrals barcelonins, c. 1885-90, *Em Vilanova* parla d'«un *patricó* d'ayguardent» (*Obres* XI, 17). «D'Epícur --- Díocles diu que ell i els seus deixen-